

ฝนเข็มให้เป็นที่ : การเมืองไทยกับการตีความใหม่ผ่านมุมมองนักปรัชญาการเมือง

ธนะกิจ อินยาโส¹

(วันที่รับ : 29 ต.ค. 68 ; วันที่แก้ไขเสร็จ : 2 ธ.ค. 68 ; วันที่ตอบรับ : 31 ธ.ค. 68)

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์และการเปรียบเทียบแนวคิดของนักปรัชญาการเมืองที่มีชื่อเสียงในเชิงลึก โดยการสำรวจแนวคิดเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมกันในบริบทของประเทศไทย โดยผู้เขียนได้ใช้การปรับเปลี่ยนสำนวนโบราณ “ฝนทั่งให้เป็นเข็ม” ให้เป็น “ฝนเข็มให้เป็นที่” เพื่อสื่อถึงความซับซ้อนและบางครั้งความไม่สมเหตุสมผลในกระบวนการทางการเมืองและการใช้วาทศิลป์ของนักการเมือง บทความนี้จะมุ่งตรวจสอบแนวคิดของนักปรัชญาสำคัญ ได้แก่ เพลโต อริสโตเติล ล็อก รุสโซ และมาร์กซ์ โดยประเมินว่าแนวคิดนี้สามารถช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ “ฝนเข็มให้เป็นที่” ในการเมืองร่วมสมัยได้อย่างไร ในส่วนของแนวคิดทางการเมืองที่น่าเสนอ เพลโตและอริสโตเติลมีมุมมองที่ให้ความสำคัญของความยุติธรรมและความสมดุลในการปกครอง โดยเฉพาะการจัดการสิทธิและเสรีภาพในสังคม ส่วนจอห์น ล็อกและฌอง-ฌาค รุสโซ ได้ให้ความสำคัญของสัญญาทางสังคมและการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานให้กับพลเมือง ส่วนคาร์ล มาร์กซ์ได้เสนอวิธีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองที่มุ่งไปที่ความเท่าเทียมกันในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ผลกระทบที่มีต่อการบริหารประเทศและการปกครองที่มีความซับซ้อนและไม่สามารถอธิบายได้อย่างตรงไปตรงมาในทุกๆ สถานการณ์

คำสำคัญ : สิทธิ, เสรีภาพ, เสมอภาค, ความเท่าเทียมกัน, ปรัชญาการเมือง

¹ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
ผู้เขียนหลัก , E-mail: inyasotanakit@gmail.com

Grinding a Needle into a Bar : A Political Philosophical Reinterpretation of Thai Politics.

Tanakit Inyaso²

(Received: October 29, 2025 ; Revised: December 2, 2025 ; Accepted: December 31, 2025)

Abstract

This academic article aims to compare the ideas of renowned political philosophers in depth, focusing on the concepts of rights, liberty, and equality within the context of Thailand. The author employs a reinterpretation of the traditional Thai idiom (grinding a plow into a needle) to (grinding a needle into a plow) to convey the complexity and sometimes irrational nature of political processes and the use of rhetoric by politicians. The article seeks to examine the ideas of key philosophers such as Plato, Aristotle, Locke, Rousseau, and Marx, assessing how these ideas can help understand the phenomenon of "grinding a needle into a plow" in contemporary politics. Regarding the political theories presented, both Plato and Aristotle emphasize the importance of justice and balance in governance, particularly in managing rights and liberties within society. Meanwhile, John Locke and Jean-Jacques Rousseau focus on the social contract and the protection of fundamental rights for citizens. Karl Marx, on the other hand, proposes a method of transforming the political system with a focus on achieving economic and social equality. The article highlights how these philosophical ideas can influence governance, revealing the complex and sometimes difficult-to-define nature of political processes, and the challenges in explaining such processes in a straightforward manner in all situations.

Keyword : Rights, Freedom, Equality, Equity, Political Philosophy.

---

² Special Lecturer , Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College,
Corresponding Author, E-mail: inyasotanakit@gmail.com

1. บทนำ

ท่ามกลางภูมิทัศน์ทางการเมืองไทยที่ดูเหมือนจะวนเวียนอยู่ในวัฏจักรของการรัฐประหาร การร่างรัฐธรรมนูญใหม่ และการชุมนุมประท้วง หากมองให้ลึกลงไปกว่าปรากฏการณ์ฉาบฉวย จะพบว่าสมรรถภูมิที่เกิดขึ้นไม่ได้อยู่เพียงบนท้องถนนหรือในสภา แต่อยู่ในพื้นที่แห่งการทำความเข้าใจการเมืองไทยในปัจจุบันจึงไม่อาจใช้เพียงกรอบคิดทางรัฐศาสตร์แบบดั้งเดิม ตามโครงสร้างสถาบัน แต่จำเป็นต้องอาศัยแว่นตาทางปรัชญาการเมืองเพื่อถอดรหัสสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายใต้วาทกรรมอันสวดยหู เมื่อเข็มทิศทางการเมืองชี้ไปในทิศทางที่สวนทางกับความเป็นไปของโลกความพยายาม ที่จะฝ่ากระแสธารจึงก่อกำเนิดเป็นสภาวะย่อนแย้ง สุภาชิต “ฝนทั่งให้เป็นเข็ม” หมายถึง ความเพียรพยายามที่จะทำเรื่องใหญ่ให้สำเร็จเป็นรูปธรรม การเมืองไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมาอาจเปรียบได้กับสภาวะกลับตาลปัตรอย่าง “ฝนทั่งให้เป็นทั่ง” คือ ความพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะแปรเปลี่ยนสิ่งเล็กน้อยหรือความชอบธรรมอันเปราะบาง ให้กลายเป็นสถาบันหรืออำนาจที่ใหญ่โต แข็งแกร่ง และหนักอึ้ง เพื่อดำเนินการเสียดทานจากการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่ การเมืองไทยกับการตีความใหม่ผ่านมุมมองปรัชญาการเมือง เป็นการเมืองในทุกยุคสมัยต่างก็สื่อให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวของแนวคิดอุดมการณ์ และวาทกรรมที่ส่งผลต่อวิถีปกครองและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ในบริบทของประเทศไทย การเมืองไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของอำนาจ แต่เกี่ยวข้องกับความพยายาม ที่ซับซ้อนและย่อนแย้ง พยายามที่จะเปลี่ยนแปลง พยายามที่จะยืนหยัด และพยายามที่จะยึดครองความชอบธรรมผ่านวาทกรรมต่าง ๆ (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2561, น. 77)

ในขอบสุภาชิตไทยมักคุ้นเคยกับคำสอนเรื่องความเพียรพยายามผ่านสำนวน ฝนทั่งให้เป็นเข็ม ทว่าเมื่อพิจารณาบริบทความเป็นไปของบ้านเมืองในห้วงเวลาที่ผ่านมา ผู้เขียนจึงขอนำสุภาชิตโบราณไทยว่า ฝนทั่งให้เป็นเข็ม หมายถึง ความเพียรพยายามอย่างมากเพื่อให้บรรลุผล มาปรับเปลี่ยนเป็นถ้อยคำเปรียบเปรยใหม่ ว่า ฝนทั่งให้เป็นทั่ง เพื่อสื่อถึงภาพการเมืองไทยที่บางครั้งกลับตาลปัตรอย่างไม่สมเหตุผล ราวกับการพยายามเปลี่ยนของเล็กให้กลายเป็นของใหญ่ในบริบทที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ สภาวะฝนทั่งให้เป็นทั่งนี้ไม่ใช่เรื่องของความเพียรในทางสร้างสรรค์ แต่คือความพยายามของผู้มีอำนาจที่จะขยายเข็ม หรือความชอบธรรมอันเปราะบาง เล็กน้อย และแหลมคมที่มแทง ให้กลายเป็นสภาพเป็นทั่ง หรือสถาบันทางการเมืองที่ค้ำค้ำหนักแน่น และถาวร ทั้งที่โดยเนื้อแท้แล้ว มันคือการฝ่ากฎเกณฑ์ทางธรรมชาติของรัฐศาสตร์ การเปรียบเปรยนี้สอดคล้องกับกระบวนการเมืองไทยที่คงเวียนวนอยู่กับการเปลี่ยนผ่านที่ไร้เสถียรภาพ และวาทกรรมที่มักขาดความจริงใจ เมื่อมองผ่านเลนส์ของ ธเนศ วงศ์ยานนาวา (2561) จะเห็นว่า การเมืองไทยภายใต้ปรากฏการณ์นี้คือเรื่องของ ความพยายาม ที่ซับซ้อนและย่อนแย้ง คือ ความพยายามที่จะสร้างคำอธิบายชุดใหม่ พยายามที่จะเปลี่ยนสิ่งที่ผิดเพี้ยนให้กลายเป็นบรรทัดฐาน และพยายามที่จะยึดครองความชอบธรรมผ่านวาทกรรมต่างๆ ที่ถูกผลิตซ้ำ เพื่อค้ำจุนทั้ง ที่ถูกสร้างขึ้นอย่างปลอมๆ นี้ให้ดำรงอยู่ได้ ท่ามกลางกระแสธารของโลกสมัยใหม่ที่เชี่ยวกราก การฝนทั่งให้เป็นทั่ง จึงเป็นเสมือนกรงขังที่ขังสังคมไทยไว้ในวังวนของความขัดแย้ง เพราะท้ายที่สุด เข็มย่อมไม่อาจเป็นทั่งที่แท้จริงได้ และความพยายามฝ่าธรรมชาติเช่นนี้ รังแต่จะนำมาซึ่งความบิดเบี้ยวของโครงสร้างอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนที่ราวฉาบฉวยจะประสานคืน

ในการนี้ผู้เขียนจะอ้างอิงแนวคิดของนักปรัชญาการเมืองคนสำคัญ ได้แก่ เพลโต (Plato), อริสโตเติล (Aristotle), จอห์น ล็อก (John Locke), ฌอง-ฌาคส์ รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau) และ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) เพื่อนำมาเป็นการตรวจสอบความสมเหตุสมผลของปรากฏการณ์นี้ เพื่อวิเคราะห์ว่าแนวคิดของพวกเขาสามารถอธิบายหรือวิพากษ์ปรากฏการณ์ “ฝนทั่งให้เป็นทั่ง” ในการเมืองไทยได้อย่างไร และชี้ให้เห็นว่าความพยายามที่ฝ่าธรรมชาตินี้ ส่งผลกระทบต่อรากฐานความเป็นมนุษย์ของเราอย่างไรบ้าง

2. ปรัชญาการเมือง : รากฐานแห่งการปกครอง

ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) ไม่ได้เป็นเพียงการศึกษาประวัติศาสตร์ทางความคิดของนักปราชญ์ในอดีต แต่เป็นศาสตร์ที่มีชีวิตและพลวัต ซึ่งตั้งคำถามถึงรากฐานที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ นั่นคือคุณค่า ของรัฐ อำนาจ ความชอบธรรม และความยุติธรรม โดยวิเคราะห์ผ่านโครงสร้างของสังคม การปกครอง และบทบาทของพลเมือง ในขณะที่รัฐศาสตร์มุ่งการศึกษา “สิ่งที่เป็นอยู่” (What is) ปรัชญาการเมืองกลับมุ่งเน้นไปที่ “สิ่งที่ควรจะเป็น” (What ought to be) เพื่อค้นหาคำตอบว่า สังคมที่ใฝ่ฝันนั้นมีหน้าตาอย่างไร ภายใต้บริบทของการเมืองไทย การตั้งคำถามต่อสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมจึงไม่ใช่ประเด็นทางกฎหมายหรือรัฐศาสตร์เท่านั้น ต้องตั้งอยู่บนฐานของปรัชญาด้วย (จรัญ โฆษณานันท์, 2552, น. 3) เพราะหากปราศจากรากฐานทางปรัชญา กฎหมายอาจกลายเป็นเพียงเครื่องมือของเผด็จการ และความสงบเรียบร้อย อาจเป็นเพียงความเงียบงันของผู้ถูกกดขี่ การจะเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยที่ซับซ้อน จึงจำเป็นต้องย้อนกลับไปตั้งคำถามเชิงปรกติวิสัย (Normative questions) ว่าอำนาจที่ใช้อยู่ในนั้นมีความชอบธรรมหรือไม่ และรัฐมีพันธะหน้าที่อย่างไรต่อปัจเจกบุคคล การเข้าถึงความเท่าเทียมผ่านมุมมองปรัชญา หนทางสู่ความเท่าเทียมในทางปรัชญาการเมือง ไม่ใช่เพียงการเรียกร้องให้ทุกคนได้รับทรัพยากรเหมือนกัน แต่คือการสร้างระบบที่เคารพใน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อย่างเสมอภาค ปรัชญาการเมืองช่วยชี้ให้เห็นว่า ความเท่าเทียมจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต่อเมื่อโครงสร้างทางสังคมถูกออกแบบมาเพื่อขจัดอุปสรรคที่กีดกันมนุษย์ออกจากสิทธิขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคทางชนชั้น ทางเศรษฐกิจ หรือทางอำนาจรัฐ

กล่าวโดยสรุป ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) คือการแสวงหาความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธรรมชาติของรัฐ อำนาจ การปกครอง ความยุติธรรม เสรีภาพ และสิทธิของพลเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างแบบแผนทางความคิดที่จะนำไปสู่การปกครองที่เป็นธรรม และเอื้อให้เกิดสังคมที่มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบและเท่าเทียม (จรัญ โฆษณานันท์, 2552, น. 4) ทำให้เห็นว่าปรัชญาการเมืองวางรากฐานทางความคิดให้แก่รัฐและรัฐบาล โดยตอบคำถามสำคัญ เช่น ใครควรมีอำนาจในการปกครอง? อำนาจนั้นมาจากไหน รัฐควรมีหน้าที่ต่อประชาชนอย่างไร และประชาชนมีสิทธิอะไรบ้าง แนวคิดเหล่านี้ถูกพัฒนาผ่านกาลเวลา โดยนักปรัชญาการเมืองสำคัญ ไว้ดังนี้

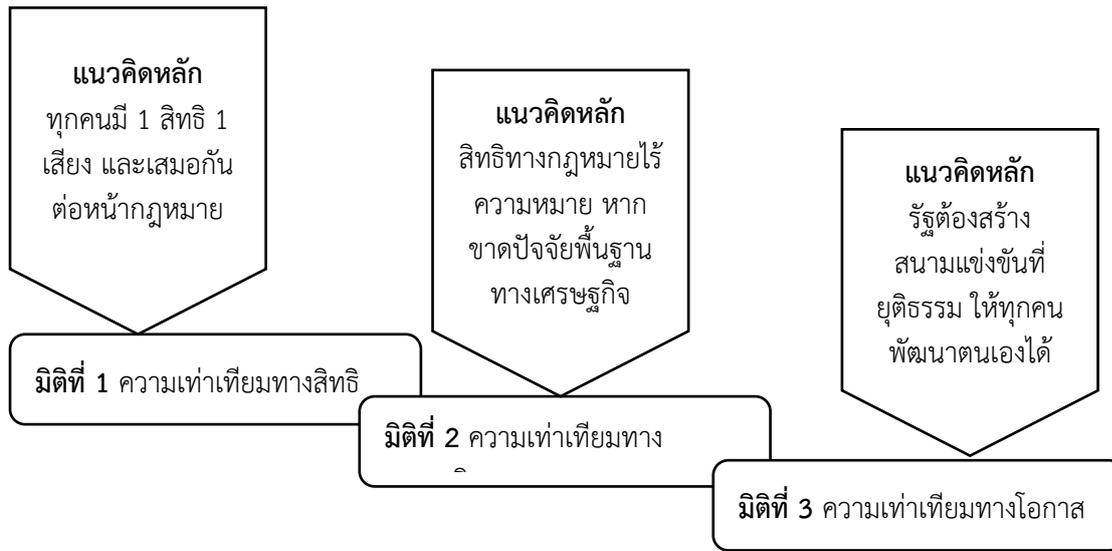
เพลโต (Plato) เชื่อว่าผู้มีปัญญา (ราชาปราชญ์) ควรเป็นผู้ปกครอง เพื่อให้รัฐมีธรรมและนำพาประชาชนไปสู่ความดีงามสูงสุด (เพลโต, 2560, น. 5)

อริสโตเติล (Aristotle) เสนอว่ารัฐที่ถูกต้องควรตั้งอยู่เพื่อความดีร่วม (Common Good) ของประชาชน มิใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตนของผู้ปกครอง (อริสโตเติล, 2563, น. 3)

จอห์น ล็อก (John Locke) และ ฌอง-ฌาคส์ รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau) พูดถึง “สัญญาประชาคม” ว่าอำนาจรัฐต้องมาจากความยินยอมของประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง (ล็อก, 2565, น. 14; รูสโซ, 2555, น. 11)

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) เสนอว่ารัฐที่ยุติธรรมต้องไร้ชนชั้น และปลอดจากการกดขี่ของระบบทุนนิยม เพื่อคืนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาร์กซ์ และ เองเกิลส์, 2546, น. 8)

แนวคิดเหล่านี้ส่งอิทธิพลอย่างมากต่อรูปแบบการปกครองในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะแนวทางประชาธิปไตย และส่งผลถึงความเท่าเทียมในมุมมองของปรัชญาการเมือง ซึ่งความเท่าเทียม (Equality) ไม่ได้หมายถึง การมีเท่ากันทุกอย่าง แต่คือการมีโอกาสและสิทธิเสมอกันในการพัฒนาชีวิต โดยแบ่งเป็น 3 มิติ คือ

ภาพที่ 1 แนวคิดหลัก 3 มติแห่งความเท่าเทียม

มติที่ 1 ความเท่าเทียมทางสิทธิ ประชาชนทุกคนควรมีสิทธิในการพูด การนับเสียง และการได้รับความคุ้มครองจากรัฐเท่าเทียมกัน แนวคิดนี้ปรากฏเด่นชัดในงานของ ล็อก และ รูสโซ (ล็อก, 2565, น. 8)

มติที่ 2 ความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากรอาจทำให้สิทธิเสมอกันเป็นเพียงภาพลวงตา มาร์กซ์ จึงเสนอว่า ความเท่าเทียมต้องรวมถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เช่น การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม (มาร์กซ์ และ เองเกลส์, 2546, น. 2)

มติที่ 3 ความเท่าเทียมทางโอกาส คือการทำให้ทุกคนมีโอกาสเริ่มต้นชีวิตอย่างเสมอกัน เช่น การเข้าถึงการศึกษา บริการสุขภาพ และความยุติธรรม แนวคิดนี้พัฒนาอย่างมากในยุคเสรีนิยมใหม่ โดยเฉพาะในงานของ จอห์น รอลส์ (Rawls, 1971, p. 73)

3. การเข้าถึงความเท่าเทียมผ่านการปกครอง

การปกครองที่ดีต้องสามารถทำให้ประชาชนรู้สึกที่ “พวกเขามีคุณค่าเท่ากัน” ซึ่งปรัชญาการเมืองเสนอเครื่องมือไว้หลายอย่าง เช่น รัฐธรรมนูญที่มีหลักประกันสิทธิ สถาบันอิสระที่ตรวจสอบอำนาจรัฐ การกระจายอำนาจให้ชุมชนมีบทบาท และการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่พลเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสังคมที่มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบและเท่าเทียมตามภาพสะท้อนการเมืองไทยกลับปรากฏในรูปของวาทกรรม “ฝนเห็บให้เป็นที่” ผู้เขียนได้ปรับเปลี่ยนจากสำนวนโบราณเพื่อสื่อถึงความพยายามที่ฝืนธรรมชาติและความย่อนแย้ง คำเปรียบเปรยนี้ชี้ให้เห็นว่านักการเมืองมักสร้างภาพลักษณ์ของการทำงานหนักพากเพียรเพื่อประชาชน ทั้งที่ในความเป็นจริงกลับสะท้อนถึงความไม่สมดุลของอำนาจ และการใช้ถ้อยคำเพื่อกลบเกลื่อนข้อเท็จจริง สอดคล้องกับแนวคิดของ ธเนศ วงศ์ยานนาวา ที่มองว่าการเมืองไทยเป็นเรื่องของ “ความพยายาม” ที่ซับซ้อนในการยึดครองความชอบธรรมผ่านวาทกรรมต่าง ๆ (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2561, น. 34) เมื่อนำปรากฏการณ์นี้ไปเปรียบเทียบกับมุมมองของนักปรัชญาการเมือง จะพบความสอดคล้องในหลายมิติ

เพลโต (Plato) มองว่าผู้นำต้องเป็น ราชาปราชญ์ ผู้มีปัญญาและคุณธรรม หากปราศจากสิ่งนี้ การฝนเข้มให้เป็นทั้ง ก็เป็นเพียงภาพลวงตา ที่นักการเมืองใช้สร้างความชอบธรรมให้ตนเอง โดยที่ความเท่าเทียมของประชาชนแทบไม่มีที่ยืน (เพลโต, 2560, น.17)

อริสโตเติล (Aristotle) เสนอว่ารัฐต้องตั้งอยู่เพื่อความดีร่วม (Common Good) หากรัฐมุ่งตอบสนองเพียงกลุ่มทุนหรือชนชั้นนำ การฝนเข้ม ของคนธรรมดาย่อมไร้ความหมายและไม่สามารถกลายเป็นทั้ง หรืออำนาจที่มั่นคงได้จริง (อริสโตเติล, 2563, น. 8)

ล๊อค และ รูสโซ (Locke & Rousseau) ย้ำเรื่องสัญญาประชาคม และความยินยอมของประชาชน หากรัฐใช้วาทกรรม ฝนเข้มให้เป็นทั้ง เพื่อกล่อมเกลามาโดยไม่คืนอำนาจให้ประชาชน ย่อมถือเป็นการละเมิดสิทธิและพันธะสัญญาที่มีต่อกัน (ล๊อค, 2565, น. 17; รูสโซ, 2555, น. 12)

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) วิพากษ์ว่านี่คือ กลไกทางอุดมการณ์ ในรัฐทุนนิยม ที่ลลอกให้ชนชั้นแรงงานเชื่อในความพยายามส่วนบุคคล (ฝนเข้ม) เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่กดขี่และความเหลื่อมล้ำ (มาร์กซ์ และ เองเกิลส์, 2546, น. 14)

4. เพลโต (Plato)

เพลโตเสนอว่า รัฐที่เป็นธรรมต้องปกครองโดยราชาปราชญ์ (Philosopher King) ผู้ซึ่งเข้าถึงความดีสูงสุดและผ่านการฝึกฝนทางปัญญาอย่างยาวนาน เพราะคนทั่วไปมักถูกรอบงำด้วยอารมณ์ ความไม่รู้ และความโลภ หากปราศจากผู้นำที่รู้แจ้ง รัฐจะตกอยู่ในวังวนของความเสื่อม (เพลโต, 2560, น. 5) เมื่อนำแนวคิดนี้มาวิเคราะห์ร่วมกับสำนวน ฝนเข้มให้เป็นทั้ง ในบริบทสังคมไทยมักสื่อถึงความหวังและการให้กำลังใจว่า คนตัวเล็ก สามารถกลายเป็น ผู้ยิ่งใหญ่ ได้หากมีความเพียรพยายามมากพอ จะพบข้อขัดแย้งทางปรัชญาที่สำคัญ เพลโตไม่เชื่อในสมมติฐานของสำนวนนี้ เพราะเขาเห็นว่ามนุษย์มี ธรรมชาติหน้าที่ (Nature) ที่แตกต่างกันโดยกำเนิด ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ทหาร หรือผู้ผลิต การฝนธรรมชาติด้วยความพยายามเพียงอย่างเดียวไม่สามารถเปลี่ยน เข็ม คือ คนทั่วไปที่ขาดคุณธรรมขั้นสูง ให้กลายเป็น ทั้ง คือ ผู้นำที่ดีได้ หากปราศจากปัญญาญาณ (เพลโต, 2560, น. 273)

ในบริบทการเมืองไทย แนวคิด ฝนเข้มให้เป็นทั้ง จึงอาจเป็นเพียง ภาพลวงตา หรือวาทกรรมที่รัฐใช้สร้างความชอบธรรม การที่รัฐพยายามสร้างภาพว่า ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเป็นใหญ่ แต่ในความเป็นจริงกลับไม่มีโครงสร้างรองรับ ที่พบคือ ระบบการศึกษาที่เหลื่อมล้ำ หรือการผูกขาดอำนาจโดยกลุ่มทุน ทำให้ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าถึง เครื่องมือในการฝน สถานะเช่นนี้ในสายตาของเพลโตคือการลลอกตัวเอง เพราะถ้ารัฐไม่สร้างระบบที่หล่อเลี้ยงปัญญาและคัดสรรคนดีขึ้นปกครอง การบอกให้ประชาชนพยายามฝนเข้ม ก็เท่ากับไล่ให้พวกเขาไป ฝนเข้มในทะเลทราย ซึ่งเป็นความพยายามที่สูญเปล่าและย้อนแย้ง

ดังนั้น บทเรียนจากเพลโตต่อการเมืองไทยคือ การตั้งคำถามว่า ความพยายาม (ฝนเข้ม) นั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้จริงหรือไม่ หากโครงสร้างสังคมไม่เปิดโอกาสให้คนเข้าถึงความรู้และอำนาจอย่างเท่าเทียม วาทกรรมนี้ก็เพียงเครื่องมือของชนชั้นนำที่ใช้กล่อมเกลามาให้ประชาชนยอมจำนนต่อระบบ โดยเชื่อผิดๆ ว่าความล้มเหลวเกิดจากการที่ตนเอง พยายามไม่พอ มิใช่เพราะโครงสร้างที่กดทับพวกเขาอยู่

5. อริสโตเติล (Aristotle)

อริสโตเติลเสนอหลักการพื้นฐานว่า รัฐที่ดีต้องดำรงอยู่เพื่อความดีร่วมกัน (Common Good) ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยรัฐที่ชอบธรรมต้องมุ่งเน้นการสร้างระบบที่เอื้อให้พลเมืองทุกคนสามารถพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในสิ่งดีงามได้ หากรัฐถูกขับเคลื่อนเพื่อตอบสนองเพียงชนชั้นนำหรือกลุ่มทุน รัฐนั้นจะกลายเป็นรูปแบบที่วิปริต หรือที่เรียกว่า “อภิชนาธิปไตย” (Oligarchy) ซึ่งขัดแย้งกับเป้าหมายสูงสุดของธรรมชาติทางการเมือง (Gramsci, 1971, p. 24)

เมื่อนำแว่นตาของอริสโตเติลมาส่องดูสำนวน “ผนวมน้ำให้เป็นทั้ง” ในบริบทการเมืองไทย เราจะพบความย้อนแย้งที่น่าสนใจ สำนวนนี้มักถูกใช้เพื่อสร้างความหวังว่า คนตัวเล็ก สามารถเติบโตเป็นผู้ยิ่งใหญ่ได้หากมีความเพียรพยายาม อริสโตเติลจะแย้งว่า ลำพังความพยายามส่วนบุคคลไม่เพียงพอที่จะเปลี่ยนเข็ม ให้เป็นทั้งได้ หากปราศจากโครงสร้างรัฐที่เอื้ออำนวย เปรียบเสมือนการฝนเหล็กที่ต้องการเตาหลอม จากรัฐที่ยุติธรรมเตาหลอมในที่นี้หมายถึง การเข้าถึงการศึกษา การจัดสรรทรัพยากร และโอกาสทางการเมืองที่เท่าเทียม (Wright, 2010, p. 17) หากรัฐไทยยังคงถูกผูกขาดโดยกลุ่มอำนาจเดิมและไร้ซึ่งเตาหลอมแห่งความยุติธรรม การบอกให้ประชาชนผนวมน้ำก็เป็นเพียงวาทกรรมลวงโลก

ในมุมมองนี้ “ผนวมน้ำให้เป็นทั้ง” จึงกลายเป็นกลไกทางวาทศิลป์ที่ชนชั้นปกครองใช้กลบเกลื่อนปัญหาเชิงโครงสร้าง โดยการผลัดภาระความสำเร็จหรือล้มเหลวไปที่ตัวปัจเจกบุคคล แทนที่จะตั้งคำถามกับความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจหรือระบบอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึก ท้ายที่สุด อริสโตเติลจะชี้ว่ารัฐที่ปล่อยให้ประชาชนดิ้นรนผนวมน้ำโดยไร้ระบบสนับสนุน คือ รัฐเผด็จการที่ไม่ได้ทำหน้าที่เพื่อความดีร่วมกัน แต่ดำรงอยู่เพื่อสืบทอดผลประโยชน์เข้าสู่คนกลุ่มน้อยเท่านั้น ดังนั้น ความเป็นไปได้ที่จะผนวมน้ำให้เป็นทั้งได้ จึงเกิดขึ้นได้เฉพาะในรัฐที่ยึดถือประโยชน์สุขของมหาชนเป็นที่ตั้งเท่านั้น

6. จอห์น ล็อก (John Locke)

จอห์น ล็อกเน้นการปกป้องสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน โดยเชื่อว่าอำนาจรัฐต้องยึดโยงกับความยินยอมของประชาชน ผ่านแนวคิดเรื่อง สัญญาประชาคม (Social Contract) ถือว่าอำนาจรัฐไม่สามารถมีอำนาจโดยปราศจากการยินยอมจากพลเมือง และรัฐมีหน้าที่ปกป้องสิทธิพื้นฐานของประชาชน (Locke, 1690, p. 50) แสดงถึงประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมและสิทธิของมนุษย์ ใน Second Treatise of Government ล็อกอธิบายว่าผู้คนอยู่ใน “สภาวะธรรมชาติ” (state of nature) แต่ทุกคนมีอิสรภาพและความเท่าเทียมกันตามธรรมชาติ และสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องได้รับการคุ้มครองโดยรัฐที่มีความยินยอมจากประชาชน (Two Treatises of Government, Locke, 1690, p. 75) ความยินยอมนี้ไม่ใช่แค่คำพูด แต่เป็นการยอมรับในหลักการที่ว่ารัฐต้อง ปกป้องสิทธิพื้นฐาน ของประชาชน และอยู่ในขอบเขตของกฎหมายธรรมชาติ (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2021, p. 102)

เมื่อมองผ่านบริบทคำเปรียบเปรย “ผนวมน้ำให้เป็นทั้ง” แนวคิดของล็อกชี้ว่าความพยายามส่วนบุคคลไม่เพียงพอหากรัฐไม่จัดสร้างเงื่อนไขพื้นฐานให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิได้ ในสภาวะที่รัฐใช้อำนาจอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่อ้างความยินยอมของประชาชน ผ่านการยึดอำนาจ หรือระบบอุปถัมภ์ที่ไม่เปิดโอกาสแนวคิดของล็อกจะมองว่าหน้าที่ของรัฐ ไม่สำเร็จตามสัญญาประชาคม เพราะรัฐกลายเป็นอำนาจที่ไม่ได้ทำเพื่อประชาชน (Wright, 2010, p. 90) สำนวนนี้ถูกใช้เพื่อหลอกลวงประชาชนว่า สามารถประสบความสำเร็จได้ด้วยความพยายาม ส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ในความเป็นจริง หากรัฐไม่ยอมรับสิทธิพื้นฐานของประชาชน ความ

พยายามส่วนบุคคลก็ไม่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระบบที่ไม่เท่าเทียมได้ (Eagleton, 2011, p. 112)

จอห์น ล็อกจะมองว่า ความยินยอมของประชาชนต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมในระบบที่เท่าเทียมและไม่ถูกจำกัดจากอำนาจที่ไม่ชอบธรรม เมื่อรัฐไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ความพยายามที่รัฐอ้างว่า ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียม ก็จะกลายเป็น การหลอกลวงและละเมิดหลักการสัญญาประชาคม (Wright, 2010, p. 120)

โดยสรุปแล้ว แนวคิดของจอห์น ล็อก ชี้ให้เห็นว่า “ฝนเข็มให้เป็นที่” จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อ รัฐมีหน้าที่ปกป้องสิทธิชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน และต้องมาจาก ความยินยอมของประชาชน มิใช่เพียงวาทกรรมสร้างภาพหวังผลทางการเมือง

7. ฌอง-ฌาคส์ รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau)

รูสโซมองว่าความไม่เท่าเทียมเกิดจากการสร้าง โครงสร้างสังคม ที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงระบบชนชั้นทรัพย์สิน และอำนาจ ซึ่งทำให้เกิดการกดทับในสังคม โดยเฉพาะเมื่อมาพิจารณากับการเมืองไทยในหลายยุคสมัยที่มีการ ครอบงำโดยโครงสร้างอำนาจถาวร ซึ่งแฝงอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รัฐประหาร การสืบทอดอำนาจ และระบบชนชั้นทางวัฒนธรรม (Rousseau, 1762, p. 115) แนวคิดของรูสโซชี้ให้เห็นว่า ความไม่เท่าเทียม ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่มันเกิดจากการที่มนุษย์เริ่มสร้าง ทรัพย์สินส่วนตัว และโครงสร้างสังคมที่แบ่งแยกอำนาจและทรัพยากรอย่างไม่เท่าเทียม (Gramsci, 1971, p. 150) รูสโซเสนอแนวคิดเจตจำนงร่วม (General Will) ซึ่งเป็นหลักการที่ต้องมีระบบที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของรัฐ (Rousseau, 1762, p. 138) หากระบบคงอยู่ภายใต้โครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียม โดยกฎหมาย ที่เอื้อประโยชน์ให้กับชนชั้นนำ หรือ ระบบการศึกษา ที่มีการจำกัดการเข้าถึงโอกาสในทรัพย์สินและการศึกษาให้กับกลุ่มคนเฉพาะ, แนวคิดของรูสโซจะเห็นว่าเป็น การเบี่ยงเบนความสนใจจากปัญหาจริง (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2021, p. 90).

สำนวน “ฝนเข็มให้เป็นที่” ในบริบทนี้จึงสามารถมองได้ว่าเป็น ภาพลวงตา ที่ใช้เพื่อปกปิดความไม่เท่าเทียมเชิงโครงสร้าง หรืออาจกลายเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อ บังคับให้คนเล็กๆ ยอมรับสถานะของตน ในสังคมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจริง ๆ ซึ่งทำให้ คนตัวเล็ก ไม่สามารถ กลายเป็นทั้ง ได้จริงๆ หาก โครงสร้างอำนาจ ยังไม่ถูกเปลี่ยนแปลง หากรัฐเปิดโอกาสให้คนตัวเล็กขึ้นมาจับบทบาทในระบบที่ยังคงควบคุมโดย ชนชั้นนำ หรือ กลุ่มทุน เพียงไม่กี่คน สำนวน “ฝนเข็มให้เป็นที่” ก็จะกลายเป็น วาทกรรมหลอกลวง ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคม รัฐที่แท้จริงต้องตั้งอยู่บน เจตจำนงร่วม ที่จะทำลายโครงสร้างอำนาจถาวร ที่กดทับคนตัวเล็ก และต้องทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง และถ้าหาก รัฐยังไม่สามารถทำตามเจตจำนงร่วมได้ สังคมที่อ้างว่าเปิดโอกาสให้ คนตัวเล็กก็จะยังคงเป็น เพียงภาพลวงตาเท่านั้น

8. คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx)

มาร์กซ์วิจารณ์ระบบทุนนิยมว่าเป็น เครื่องมือของชนชั้นปกครอง ที่ใช้ในการ กดขี่ และ รักษาผลประโยชน์ ของตน ภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่มีการแบ่งแยก ชนชั้น โดยมี นายทุน (capitalists) เป็นชนชั้นปกครอง และ กรรมกร (proletariat) เป็นชนชั้นแรงงานที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ แม้คนในชนชั้นแรงงานจะมีความพยายามแค่ไหน แต่หากขาด ทุน หรือ เครื่องมือการผลิต ความพยายามนั้นก็ไม่สามารถทำให้เกิดความ

เท่าเทียมได้จริง (Marx, 1867, p. 110) หากนำแนวคิดของมาร์กซ์มาวิเคราะห์กับคำเปรียบเปรย “ฝนเข็มให้ เป็นทั้ง” ในบริบทการเมืองไทย จะเห็นว่า สังคมทุนนิยม ที่มีกลุ่มชนชั้นปกครองผูกขาดอำนาจการผลิตและการกระจายทรัพยากรยังคงรักษาผลประโยชน์ไว้ในมือของกลุ่มเดิม และการ “ฝนเข็มให้ เป็นทั้ง” กลายเป็นวาทกรรม ที่หลอกลวงประชาชนให้เชื่อว่า ความเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้ ในระบบที่ยังคงปิดตาย (Eagleton, 2011, p. 135) ภายใต้ระบบทุนนิยม ความพยายามของปัจเจกชนที่จะฝนเข็มไม่สามารถทำให้เข็มกลายเป็นทั้งได้ เพราะโครงสร้างเศรษฐกิจ และ อำนาจอธิปไตย ถูกออกแบบเพื่อสนับสนุน ชนชั้นนายทุน เพียงไม่กี่กลุ่มเท่านั้น มาร์กซ์เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการ ล้มระบบทุนนิยม และ จัดสรรทรัพยากรใหม่ โดยให้ทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรและเครื่องมือการผลิตอย่างเท่าเทียม (Marx, 1867, p. 135) ดังนั้น คำเปรียบเปรย “ฝนเข็มให้ เป็นทั้ง” ในมุมมองของมาร์กซ์จะกลายเป็น การหลอกลวง เพราะมันไม่ได้สะท้อนถึงความเป็นจริงที่ว่า ชนชั้นแรงงาน ไม่มีการเข้าถึง ทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อยกระดับสถานะทางชนชั้น

มาร์กซ์กล่าวถึงแนวคิด การแปลกแยก (Alienation) ของแรงงานที่เกิดขึ้นเมื่อแรงงานที่พยายามทำงานในระบบทุนนิยมไม่สามารถเป็นเจ้าของ ผลผลิต ที่ตนเองสร้างขึ้น ตัวอย่างเช่น คนงานในโรงงานที่ทำงาน 12 ชั่วโมงต่อวันแต่กลับไม่ได้เป็นเจ้าของธุรกิจนั้นเลย ซึ่งแสดงถึงความไม่เท่าเทียมใน การแบ่งปันผลประโยชน์ และการแสวงหาผลกำไรที่ถูกดูถูกจากชนชั้นนายทุนเท่านั้น “ฝนเข็มให้ เป็นทั้ง” จึงเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้คนงานเชื่อว่าพวกเขาจะกลายเป็นเจ้าของทั้ง สักวันในอนาคต แต่ในความเป็นจริงแล้ว ทั้ง นั้นไม่มีทางเป็นของพวกเขาได้ เพราะโครงสร้างทางเศรษฐกิจยังคงไม่เปลี่ยนแปลง มาร์กซ์ชี้ให้เห็นว่า ความเท่าเทียม จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการ ล้มล้างระบบทุนนิยม และ ทำให้ทรัพยากรและเครื่องมือการผลิตเป็นของส่วนรวม

9. สรุป

เมื่อพิจารณาปรากฏการณ์ “ฝนเข็มให้ เป็นทั้ง” ที่สื่อถึงความพยายามอันฝืนธรรมชาติและการสร้างวาทกรรมอำนาจในการเมืองไทย หากเรานำแว่นตาของปรัชญาการเมืองมาส่องดู จะพบว่านักคิดคนสำคัญทั้ง 5 ท่าน ต่างมองเห็นความบิดเบี้ยว ที่ซ่อนอยู่ภายใต้ความพยายามนี้ในมิติที่แตกต่างกัน ตั้งแต่เรื่องภาพลวงตาไปจนถึงการกดขี่เชิงโครงสร้าง ดังนี้

ภาพที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิด “ผสมเพิ่มให้เป็นที่” กับนักปรัชญาการเมือง

จากการสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการเมืองเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ผสมเพิ่มให้เป็นที่ ในบริบทสังคมไทย สามารถสังเคราะห์ประเด็นวิเคราะห์สำคัญได้ดังนี้

1. กีดกันความไม่เท่าเทียมเชิงโครงสร้างและภาพลวงของโอกาส

วาทกรรม “ผสมเพิ่มให้เป็นที่” ทำหน้าที่เป็นกลไกชักนำให้ประชาชนยอมรับอำนาจทางการเมืองที่ไม่เท่าเทียม โดยสร้างภาพลวงว่าโอกาสเปิดกว้างสำหรับทุกคน แต่ในความเป็นจริง โครงสร้างรัฐกลับเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มอำนาจเดิมและระบบทุนผูกขาด ส่งผลให้ทรัพย์สินไม่ถูกกระจายตัวอย่างเป็นธรรม เสี่ยงของคนจนจึงแผ้วเบาในกระบวนการกำหนดนโยบาย ความพยายามระดับปัจเจก จึงไม่อาจเอาชนะความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างนี้ได้

2. อุดมการณ์ครอบงำและความสำนึกเทียม

ระบบการเมืองไทยใช้อุดมการณ์ทางวัฒนธรรม ศาสนา และค่านิยม เป็นเครื่องมือในการกดทับ ทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกเทียม หรือไม่รู้ตัวว่าตนกำลังถูกกดขี่ ประชาชนจึงไม่ตั้งคำถามกับความไม่เท่าเทียม และยอมรับชะตากรรมว่าเป็นเรื่องของบุญกรรมหรือความพยายามส่วนตัว มากกว่าจะมองเห็นว่าเป็นผลจากโครงสร้างที่บิดเบี้ยว การสืบทอดโอกาสทางเศรษฐกิจและสถานะทางชนชั้นข้ามรุ่นจึงดำเนินต่อไปอย่างเงิบงัน

3. ชนชั้นใหม่และความเหลื่อมล้ำในยุคดิจิทัล

ในยุคหลังสมัยใหม่ อำนาจไม่ได้ผูกขาดอยู่เพียงกลุ่มทุนเก่า แต่ได้เคลื่อนไปสู่กลุ่ม “เทคโนโลยี” และ “ทุนดิจิทัล” ความเหลื่อมล้ำทางข้อมูลและเทคโนโลยีได้กลายเป็นกำแพงใหม่ที่ขยายช่องว่างทางสังคม ผู้ที่เข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยี ย่อมมีความได้เปรียบมหาศาลเหนือผู้ที่ขาดโอกาส เทคโนโลยีจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือขยายอำนาจและกดทับทางวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ที่แนบเนียนยิ่งขึ้น

สรุปเชิงวิเคราะห์		
ประเด็น	การสังเคราะห์จากนักปรัชญาทั้งหมด	บทเรียนต่อการเมืองไทย
1. ความเท่าเทียมที่แท้จริง	เพลโตมองว่ามีตามธรรมชาติของแต่ละคน, ส่วน อริสโตเติล-ลોક-รุสโซ-มาร์กซ์ เห็นว่าความเท่าเทียมต้องสร้างผ่านระบบที่ยุติธรรม	ไทยต้องมอง “ความเท่าเทียม” มากกว่าแค่ค่าพุด ต้องทำให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิและทรัพยากรจริง
2. ความพยายามกับโครงสร้าง	ทุกคน (ยกเว้นเพลโต) เห็นว่า “ความพยายาม” จะไร้ผล ถ้าโครงสร้างไม่เอื้อ	ต้องปฏิรูประบบเศรษฐกิจ การศึกษา และอำนาจ เพื่อให้ “ฝันเห็นให้เป็นจริง” เป็นไปได้จริง
3. บทบาทของรัฐ	ลોક-อริสโตเติล-รุสโซ เห็นว่ารัฐต้องเป็นเครื่องมือสร้างความดีและความเท่าเทียม	หากรัฐไทยยังตอบสนองผลประโยชน์ของชนชั้นนำ “ฝันเห็นให้เป็นจริง” จะเป็นแค่คำปลอบใจของคนจน
4. วาทกรรมกับการครอบงำ	มาร์กซ์และรุสโซชี้ชัดว่า วาทกรรม “พยายามแล้วจะสำเร็จ” เป็นเครื่องมือรักษาอำนาจของชนชั้นนำ	สังคมไทยต้องแยกให้ออกระหว่าง “แรงบันดาลใจ” กับ “การหลอกลวงเชิงโครงสร้าง”

ภาพที่ 3 สรุปเชิงวิเคราะห์ ฝันเห็นให้เป็นจริง : การเมืองไทยกับการตีความใหม่ผ่านมุมมองนักปรัชญาการเมือง

โดยสรุปปรัชญาการเมืองไม่ใช่เพียงแนวคิดในห้องเรียน หากแต่เป็นรากฐานของสังคมที่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพูดถึงความเท่าเทียม ซึ่งไม่อาจเกิดขึ้นได้จริง หากปราศจากการออกแบบระบบการปกครองที่ยึดโยงกับสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรม บทเรียนจากนักปรัชญาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งเพลโต อริสโตเติล ล็อก รุสโซ และมาร์กซ์ มีคุณค่าในการชี้ทางให้รัฐสมัยใหม่ตระหนักว่า การสร้างสังคมที่ดีไม่ได้เกิดจากการสร้างภาพฝันให้ประชาชนพยายามอย่างไร้ทิศทาง แต่เกิดจากการสร้างโครงสร้างที่เอื้อให้มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีและโอกาสที่เท่าเทียมกัน

บรรณานุกรม

- จรัญ โฆษณานันท์. (2552). *นิติปรัชญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2552). *ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2561). *ประชาธิปไตยในรอยแผลของเผด็จการ*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2561). *มหาบุรุษแห่งหุบเขาพันยอด*. กรุงเทพฯ: สมมติ.
- เพลโต. (2560). *อุดมรัฐ (The Republic)*. (เวทีน ชาติกุล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ทับหนังสือ.

- มาร์กซ์, คาร์ล และ เองเงิลส์, ฟรีดริช. (2546). แดงการณั้พรรคคอมมิวนิสต์. กรุงเทพฯ: สโม่สรหนังสือ 19 ศตวรรษ.
- รุสโซ้, ฌอง-ฌาคส์. (2555). *สัญญาประชาคม*. (วิภาดา กิตติโกวิท, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ทับหนังสือ.
- ล๊อค, จอห์น. (2565). *สองนิพนธ์ว่าด้วยการปกครอง*. (ชเนศ วงศ์ยานนาวา และคณะ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- อริสโตเติล. (2563). *การเมือง (Politics)*. (สมบัติ จันทรวงค์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- Eagleton, T. (2011). *Why Marx was right*. New Haven: Yale University Press.
- Gramsci, A. (1971). *Selections from the Prison Notebooks*. (Q. Hoare & G. Nowell Smith, Eds. & Trans.). New York: International Publishers.
- Locke, J. (1690). *Two treatises of government*. London: A. Millar.
- Marx, K. (1867). *Capital: A critique of political economy (Vol. 1)*. (B. Fowkes, Trans.). London: Penguin Books.
- Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rousseau, J.-J. (1762). *The Social Contract, or Principles of Political Right*. (M. Cranston, Trans.). London: Penguin Classics.
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. (2021). *Jean-Jacques Rousseau*. Retrieved from <https://plato.stanford.edu/entries/rousseau-political/>
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. (2021). *John Locke: Political philosophy*. Retrieved from <https://plato.stanford.edu/entries/locke-political/>
- Wright, E. O. (2010). *Envisioning real utopias*. London: Verso.